Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение «Детский сад общеразвивающего вида №6» «Жемчужинка» Чистопольского муниципального района Республики Татарстан

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының мәктәпкәчә белем бирү муниципаль бюджет учреждениесе “6 нчы номерлы гомум үсеш төрендәге «Жемчужинка» балалар бакчасы

Утверждено и введено в действие
приказом № 153 от 28.08.2024 г.
Заведующий МБДОУ «Детский сад № 6»
_________О.Р.Захарова

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

Сертификат: 0087A0B217414A40FE0BE3A1474CAE00E3
Владелец: Захарова Ольга Рудольфовна
Действителен: с 28.12.2023 до 22.03.2025

Балалар бакчасында рус һәм башка милләт балаларына татар теле өйрәтү программасы.

Чистай муниципаль районы мәктәпкәчә һәм белем бирү муниципаль бюджет учреждениесе
“6 нчы номерлы гомум үсеш төрендәге “Энҗекәй” балалар бакчасы”
2024-2025 уку елы

Рассмотрено и принято
на заседании педсовета
протокол № 1 от 28.08.2024 г.

Татар теле тәрбиячесе Закирова Г.И.

Эчтәлек

1. Аңлатма язуы …………………………………………………… 3
2. Лексик минимум ………………………………………...6
3. «Минем өем» проекты (4-5 лет)……………………………………………......... . 7
4. «Уйный-уйный үсәбез» проекты (5-6 лет) ……………………………………........... 8
5. «Без инде хәзер зурлар-мәктәпкә илтә юллар» проекты (6-7 лет).…….... 9
6. Педагогик тикшерү үткәрү буенча киңәшләр…………………………….................. 12
7. Укыту чаралары исемлеге ……………………………………………………................. .25
8. Файдаланылган әдәбият ……………………………………………….................. ...26

АҢЛАТМА ЯЗУЫ.

“Татарстан Республикасы халыклары телләре турында” Татарстан Республикасы Законында һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасында мәктәпкәчә милли белем бирү өчен кирәкле шартлар булдыру каралган. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары белән кабул ителгән 2010 – 2015 елларда мәгарифне үстерү стратегиясендә (30.12.2010, №1174) – мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре өчен рус телле балаларны татарчага өйрәтү программасы, укыту-методик комплектлары (УМК) төзү бурычы куелды.

Балалар бакчасында татар теленә өйрәтү программасы (алга таба программа) “Мәктәпкәчә төп гомуми белем бирү программасы структурасына Федераль дәүләт таләпләре”нә (РФ Мәгариф һәм фән министрлыгының 23.11.2009 елда 655 нче карары нигезендә расланган) нигезләнеп төзелде.

Программа 4 яшьтән 7 яшькә кадәр булган рус телле балаларның татарча аралашырга өйрәтү эшчәнлекләренең эчтәлеген чагылдыра. Программа мәктәпкәчә яшьтәге баланың үсеш закончалыкларына, шәхси һәм эшлекле якын килү турындагы фундаменталь тикшеренүләргә, тел өйрәтү процессында методик стандарт итеп кабул ителгән коммуникатив технология принципларына (Л. С. Выготский, П. Я. Гальперин, В. В. Давыдов, Е. А. Пассов) чагылыш тапкан фәнни тикшеренүләргә, гамәли эшкәртмәләр һәм методик киңәшләргә, мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив хокукый актлар, нигезләмәләренә көйләнгән.

Әлеге программа норматив документлар нигезендә эшләнгән:

1. «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында»ТР Законы
2. "2014-2022 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасының башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү»дәүләт программасы

Мәктәпкәчә яшьтәге татар телен укытуның төп бурычы-4 яшьтән алып 7 яшькә кадәрге рус телле балаларда татар телен телдән гамәли белүнең башлангыч күнекмәләрен һәм күнекмәләрен формалаштыру һәм үстерү.

Эш программасының максаты:

4-7 яшьлек рус телендә сөйләшүче мәктәпкәчә яшьтәге балаларны заманча мәгълүмати технологияләр кулланып татар теленә өйрәтү өчен шартлар тудыру.

Эш программасының бурычлары:

1. Мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен лексик минимумны үзләштерү.
2. Яңа материалны үзләштерү Дәреслек, сүзлек белән эш итә белү, танып белү активлыгын үстерү уку эшчәнлеген оештыра белү.
3. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларда татар телен мөстәкыйль өйрәнү теләген булдыру.

Программа балалар өчен аеруча киң таралган һәм таныш булган темалар буенча төзелгән.

Программа атнага 3 дәрес үткәрүне күздә тота.

Программа принциплары.

Коммуникативлылык принцибы – балаларны татар телен аралашу чарасы буларак куллануга әзерләүгә корылган. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтү.

Интеграция һәм дифференциация принцибы – һәр сөйләм төренең үз үзәнчәлеген исәпкә алу, тәрбияче сөйләмен техник чаралар ярдәмендә (аудио-, видеоязмада) тыңлау (аудирование), тел үзәнчәлекләрен төрле күнегүләрдә бирү, балаларның диалогик сөйләмен үстерү;

Күрсәтмәлелек принцибы – тел өйрәтүне көндәлек тормыштагы һәр төрле эшчәнлеккә бәйле рәвештә, аларның тирә-юньне танып белүенең төп чарасы булып торган уен аша үткәрү;

Тел өйрәтү, тәрбия һәм үстерү бурычларының бер-берсе белән тыгыз бәйләнештә тормышка ашыру принцибы;

Барлык белем бирү өлкәләрен берләштерү (интегральләштерү) принцибы: аралашу, танып-белү, социальләштерү, физик культура, сәламәтлек, хезмәт, иминлек, матур әдәбият, иҗади сәнгать, музыка.

Дәвамчанлык принцибы – балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәптә эзлеклелекне күздә тоту;

Белем бирүне комплекслы-тематик принципка корып оештыру;

Белем бирү эшчәнлегенең мотивлашкан булу принцибы - бала материалны үзе өчен кызык булганда, үзенең шәхси ихтыяҗларына туры килгәндә генә кабул итә һәм фикерли башлый. Телне өйрәтү процессында әкияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар (Акбай, Мияу) белән очрашу, уен элементларын куллану – тел материалын өйрәнүнең мотивлашкан булуын тәэмин итә. Телне аралашу, уен ситуацияләренә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүнең практик әһәмиятен тоялар, эмоциональ күтәренкелек туа һәм алар тел материалын бик теләп үзләштерәләр.

Белем бирү эшчәнлегенең дидактик принцибы - гадидән катлаулыга таба бару.

Индивидуальләштерү принцибы - тел өйрәткәндә социаль шәхес сыйфатларын үстерүне күздә тоту. Балаларның яшь үзәнчәлекләрен исәпкә алу.

Татар телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар.

Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар.

Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар).

Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек(таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, җырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлеге өчен материаллар.

Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар).

Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар)

Интерактив уеннар.

Эш дәфтәрләре.

Эш төрләре һәм формалары.

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур. Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора:

Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчык белән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу.

Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог.

Сюжетлы-рольле уеннар;

Әйлән-бәйлән, җырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып).
Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (әти-әниләргә, башка төркем балаларына).
Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уен, зарядка уеннары.
Иҗади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
Ситуатив, логик күнегүләрне ишетеп, аңлап эшләү.
Үстерелешле диалоглар (зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу).
Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, җырлау, кабатлау, ишеткән сүзне рәсемдә табып күрсәтү.
Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
Интерактив уеннар.

Татарча сөйләшергә өйрәткәндә куелган минимум бурычлар.

Программа өч проектны һәм аларның төп максатларын һәм бурычларын үз эченә ала:

“Минем өем” проекты (4-5 яшь).

Максат: Татар теленә кызыксыну уяту, аралашу теләге тудыру.
Бурычлар: 1. Сүз байлыгы булдыру, сөйләмдә активлаштыру.
2. Гади диалогта катнаша белү, хәтер, зиһен үстерү.
3. Бер – береңне тыңлау, ишетү сыйфатлары тәрбияләү.

“Уйный – уйный үсәбез” проекты (5-6 яшь).

Максат: Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгу.
Бурычлар: 1. Сүз байлыгын арттыру, сөйләм күнекмәләре формалаштыру.
2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белү, көндәлек яшәештә аралашу.
3. Әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләрен тәрбияләү.

“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты (6-7 яшь).

Максат: Балаларның көнкүрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, сүз һәм сүзтезмәләрне төрле ситуацияләрдә куллanышка кертү.
Бурычлар:1. Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләренә өйрәтү.
2. Мөстәкыйль фикер йөртергә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләме белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.
3. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, саубуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.
Фаразланган нәтиҗәләр
3 нче ел ахырына балалар татар сөйләмен ишетеп аңларга, үзләштерелгән сүзләр, грамматик формалар, синтаксик конструкцияләр һәм катлаулы бәйләнешле сөйләм үрнәкләре кысаларында татарча сөйләшергә өйрәнергә тиешләр.
Уку елы ахырына балалар сүзлек минимумына ия булырга тиеш. 1 нче елда ул 62 сүз тәшкил итә, 2 нче елда-62+45 (барлыгы 107 сүз), 3 нче елда – 107+60 (барлыгы 167 сүз).

Уку елы ахырына балалар исәнләшергә, хушлашырга, тәкъдим итәргә, рәхмәт белдерергә, гафу үтенергә, танышырга;табигатьтәге һәм кешенең тормышындагы үзгәрешләрне ел фасылына карап күзәтә. белергә тиеш.

Укыту методик комплектының эчтәлеге.

-тематик план;
-эшчәнлек конспектлары;
-балалар һәм әти-әниләр өчен эш дәфтәрләре;
-аудиоязмалар;
-анимацион күренешләр;
-күрсәтмә, таратма материаллар;
-диагностик материаллар.

“Татарча сөйләшәбез” лексик минимумы:

№П/П	ЯШЬ АРАЛ ЫГЫ	АКТИВ (пассив) СҮЗЛӘР	СҮЗЛӘР САНЫ
1.	4-5 яшь	**Актив сүзләр:** әти, әни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш. (49 сүз) **Пассив сүзләр:** утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди? (13 сүз)	**62 сүз**
2.	5-6 яшь	**Актив сүзләр:** кишер, нинди, баллы, ничә, суган, бәрәңге, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, караватъ, яратам, бар (38 сүз)	**45 сүз**

		Пассив сүзләр: бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар? күп (7 сүз)	
3.	6-7 яшь	**Актив сүзләр:** син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем? бу нәрсә? нишли?, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?,сикер, сикерәм, сикерә, йөгерә, төлке, йөгер, йөгерәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, әтәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, җырла, җырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыйм, укыйм, дәфтәр (58 сүз) **Пассив сүзләр:** нәрсә яратасың? (2 сүз)	**60 сүз**

“Минем өем” проекты. (4-5яшьлек балалар өчен)

«Гаилә», «Азык-төлек», «Уенчыклар», «Саннар»темалары буенча татар телендә сөйләшү һәм уен ситуацияләрендә гап-гади күнекмәләр формалаштыру.

Укытуның беренче елында төп игътибар сүзләр, гыйбарәләр һәм фразалар аңлауга, тәрбияче һәм башка балалар белән бергә аларны кабатлауга бирелә.

Актив сүзләр: әти, әни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш (49 сүз)

Сөйләм үрнәкләре: утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди? (13 сүз)

Проектның эчтәлеге түбәндәге темалардан тора:

-гаилә

-ашамлыклар

-уенчыклар

-саннар

Атна дәвамында 20 шәр минутлык 3 эшчәнлек оештырыла.

Тема	Лексик минимум	Кулланыла торган материал
1. Гаилә – Семья (30 ч.)	Әти, әни, малай, кыз, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт	Аудиозаписи №1-23 Рабочая тетрадь №1-4 Мультфильмы: 1. “Әйдәгез, дуслашыйк” 2. “Качышлы уйныйбыз” 3. “Шалкан”
2. Ашамлыклар – Продукты (20 ч.)	Ипи, алма, сөт, чәй, мә, рәхмәт, тәмле, кил монда, утыр, аша, эч	Аудиозаписи №24-39 Рабочая тетрадь №5-10 Мультфильмы: 1. “Тәмле кибетендә” 2. “Азат кунак чакыра”
3. Уенчыклар – Игрушки (30 ч.)	Бир, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек? Уйна, пычрак, чиста, ю	Аудиозаписи №40-53 Рабочая тетрадь №11-13 Мультфильмы: 1. “Паркка сәяхәт” 2. “Уенчыклар үпкәләгән” 3. “Күңелле уеннар” 4. “Акбай һәм Мияу мажаралары”
4. Саннар – Счет (14 ч.)	Бер, ике, өч, дүрт, биш	Аудиозаписи №54-60 Рабочая тетрадь №14 Мультфильмы: 1. “Уйный-уйный саныйбыз”
5. Кабатлау – Повторение (14 ч.)		Аудиозаписи №61-64 Мультфильмы: 1. “Күңелле ял итәбез”

“Уйный – уйный үсәбез” проекты. (5-6 яшьлек балалар өчен)

«Гаилә», «азык-төлек», «уенчыклар», «яшелчә«,» савыт-саба«,» кием«,» шәхси гигиена«,»җиһаз " Бәйрәмнәр», "Исәп"темалары буенча уен ситуацияләрендә белем һәм күнекмәләрне формалаштыру, үстерү.

Актив сүзләр: кишер, нинди, баллы, ничә, суган, бәрәңге, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, караватб яратам, бар (38 сүз)
Сөйләм үрнәкләре: бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар? күп (7 сүз).
Проектның эчтәлеге түбәндәге темалардан тора:
-яшелчәләр
-ашамлыклар
-савыт- саба
-киемнәр
-шәхси гигиена
-өй җиһазлары
-бәйрәм “Туган көн”
-бәйрәм “Сабан туй”
Уртанчылар төркемендәге темалар(гаилә, ашамлыклар, уенчыклар, саннар) ел дәвамында кабатлана.
Атнага 25 шәр минутлык 3 эшчәнлек оештырыла.

Тема	Лексик минимум	Кулланыла торган материал
1. Кабатлау – Повторение (6 ч.)	Лексический минимум первого года обучения	Аудиозаписи №1 Рабочая тетрадь №1 Мультфильмы: 4. “Шалкан”
2. Яшелчәләр – Овощи (30 ч.)	Кишер,баллы, ничә, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, нинди, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кызыл, сары, яшел, нәрсә кирәк? юа	Аудиозаписи №2-24 Рабочая тетрадь №2-6 Мультфильмы: 6. “Баллы кишер” 7. “Уйный-уйный эшлибез” 8. “Юл маҗаралары” 9. “Кем эшләми, шул ашамый”
3. Ашамлыклар – Продукты (12 ч.)	Аш, ботка	Аудиозаписи №25-29 Рабочая тетрадь №7,8 Мультфильмы: 10. “Аш бүлмәсе”
4. Савыт-саба – Посуда (10 ч.)	Кашык, тәлинкә, чынаяк, зәңгәр	Аудиозаписи №30-37

		Рабочая тетрадь №9, 10 Мультфильмы: 2. “Өч аю” 3. “Чисталыкта – матурлык”
5. Киемнәр – Одежда (12 ч.)	Күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла	Аудиозаписи №38-43 Рабочая тетрадь №11, 12 Мультфильмы: 6. “Киемнәр кибетендә” 7. “Шаян уенчыклар”
6.Шәхси гигиена – Личная гигиена (10 ч.)	Бит, кул, хәерлә көн	Аудиозаписи №43-48 Рабочая тетрадь №13, 14 Мультфильмы: 1. “Ни өчен киемнәр югалган?”
7.Өй җиһазлары – Мебель (10 ч.)	Өстәл, урындык, карават	Аудиозаписи №49 Рабочая тетрадь №15 Мультфильмы: 1. “Маша һәм өч аю”
8. Бәйрәм “Туган көн” – “День рождение” (12 ч)	Яратам, бар	Аудиозаписи №50-60 Рабочая тетрадь №16-19 Мультфильмы: 1. “Туган көн” 2. “Кем нәрсә ярата?”
9. Бәйрәм “Сабантуй – Праздник “Сабантуй” (6 ч.)		Аудиозаписи №61-63 Мультфильмы: 1. Сабантуй бәйрәме”

“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты.

«Гаилә», «азык-төлек», «уенчыклар», «Счет», «яшелчә», «савыт-саба», «кием», «шәхси гигиена», «җиһаз», «бәйрәмнәр», «танышу», «дус гаилә», «Дуслар сыйлыйбыз», «Безгә кунаклар килде», «кафега барабыз», «күңелле уеннар», «циркта», «мәктәп»темалары буенча уен һәм уку ситуацияләрендә сөйләшү күнекмәләрен формалаштыру һәм үстерү.

Актив сүзләр: син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем? бу нәрсә? нишли?, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?,сикер, сикерәм, сикерә, йөгерә, төлке, йөгер, йөгерәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, әтәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, җырла, җырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыйм, укыйм, дәфтәр, нәрсә яратасың?(пассив сүз)

Проектның эчтәлеге уртанчылар, зурлар төркемендә өйрәнгән сүзләргә таянып аралашуга корылган.

Атнага 30 ар минутлык 3 эшчәнлек оештырыла.

Тема	Лексик минимум	Куланыла торган материал
1. Гаилә – Семья (10 ч.)	Син кем? Хәерле көн,тычкан, бу кем? яшь	Аудиозаписи №1-8, 30-32 Рабочая тетрадь №1-3, 9 Мультфильмы: 10. “Мияу адашкан” 11. “Аю баласы дөнья белән таныша” 12. “Тату гаилә”
2. Уенчыклар – Игрушки (6 ч.)	Бу нәрсә? Нишли? Йоклый, утыра, уйный, уйныйм, утырам	Аудиозаписи №9-11, 15-18 Рабочая тетрадь №4 Мультфильмы: 11. “Батыр Мияу һәм куркак Куянкай”
3. Ашамлыклар – Продукты питания (6 ч.)	Ашый, эчә, нишлисең? Ашыйм, эчәм,	Аудиозаписи №12-14 Рабочая тетрадь №5
4. Кафега барабыз – Идем в кафе (8 ч.)	Барам, кая барасың? Син нишлисең? Чәкчәк, өчпочмак	Аудиозаписи №19-20, 26-29 Рабочая тетрадь №6 Мультфильмы: 1. “Юмарт аю” 2. “Кафега барабыз”
5. Күңелле уеннар – Веселые игры (10 ч.)	Сикер, сикерәм, сикерә, йөгерә, төлке, йөгер, йөгерәм, бүре, керпе	Аудиозаписи №21-25 Рабочая тетрадь №7-8 Мультфильмы:

		1. “Урманда күңелле уеннар” 2. “Көчлеләр, кыюлар, җитезләр” 3. “Җәнлекләр спорт бәйрәмендә”
6. Циркта – В цирке (8 ч.)	Әтәч, тавык, үрдәк,	Аудиозаписи №33-37 Рабочая тетрадь №10 Мультфильмы: 1. “Циркта”
7. Кышкы уеннар – Зимние игры (10 ч.)	Чана шуа, шуам,	Аудиозаписи №38-41 Рабочая тетрадь №11-12 Мультфильмы: 1. “Шаян кошлар”
8. Зур концерт – Большой концерт (12 ч.)	Бие, бии, биим, ак, кара, җырла, җырлыйм, зур рәхмәт	Аудиозаписи №42-52, 50-54 Рабочая тетрадь №13-14, 15 Мультфильмы: 1. “Урманда зур концерт” 2. “Акбай туган көнгә барырга әзерләнә” 3. “Мияунын туган көне”
9. Күңелле сәяхәт – Веселое путешествие (18 ч.)	Китап укый. Рәсем ясыйм, укыйм	Аудиозаписи №55-67 Рабочая тетрадь №16-18 Мультфильмы: 1. “Урман китапханәсендә” 2. “Уйный-уйный укыйбыз”
10. Мәктәп – Школа (20 ч.)	Дәфтәр	Аудиозаписи №68-78 Рабочая тетрадь №19, 20 Мультфильмы: 1. “Урман мәктәбендә” 2. “Теремкәй” 3. “Кем нәрсә ярата?”

1 нче кушымта

МӘКТӘПКӘЧӘ ЯШЬТӘГЕ БАЛАЛАРНЫҢ ТАТАР ТЕЛЕНДӘ СӨЙЛӘШӘ (АРАЛАША) БЕЛҮ КҮНЕКМӘЛӘРЕН ТИКШЕРҮ.

Балаларның татар телендә аңлау һәм сөйләшә (аралаша) белү күнекмәләрен уку елы башында (октябрь ае) һәм уку елы ахырында (апрель аенда) тикшерелә. Уртанчылар төркеме балалары белән тикшерү уку елы ахырында үткәрелә.

Тикшерүне һәр бала белән аерым, 1 – 2 бала катнашында, ә йомгаклау эшчәнлеге булганда барлык балалар белән бергә дә үткәрергә була. Тикшерү вакыты 10-15 минутан артмаска тиеш.

Биремнәр балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып үткәрелә, уен-бирем рус телендә аңлатыла. Биремнәр мавыктыргыч һәм кызыклы булырга тиеш. Сораулар ачык, төгәл итеп, интонация белән бирелә.Тикшерүче балаларның җавабын тыңлаганда елмаеп, кирәк булса җавапны дөресләп, бала әйтә алмаганда булышырга тиеш.

Тикшерү барышында яңа материал бирелми. Тикшерүне эш дәфтәрләре, таратма, күрсәтмә рәсемнәр, интерактив тактада уеннар кулланып үткәрергә дә була.

Биремнәр, уеннар өчен кирәк булган күрсәтмәлелек алдан әзерләнеп куелган булырга тиеш. Тикшерүче һәр биремгә аерым балл куеп бара. Тикшерү ахырында баллар саны кушыла һәм 5 кә бүленә. Шулай итеп гомуми нәтиҗә ясала.

Уку елы ахырында уртанчылар, уку елы башында зурлар төркеме балаларының

№	Баланың исеме, фамилиясе	Биремнәр					Нәтиҗә
		1	2	3	4	5	баллар
		“Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча дүрт – биш рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”)	Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч)	Тирә - юньдәге предметларның сыйфатын, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь иү, раслау)	
1.	Коля						

Нәтиҗәләрне билгеләү	
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, сорауларга җавап бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, аралашуда бик үк актив түгел.

Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

“Минем өем” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

Балаларның татар телендә аралаша белү дәрәҗәсен тикшергәндә кулланырга мөмкин булган биремнәр.

1. “**Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.**

1. ***Дидактик уен. "Бу кем?"*** *(I вариант)*

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай)

Уен эчтәлеге: Өй рәсеме. Өй тирәсендә гаилә әгъзалары рәсемнәре (комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр). Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый: Бу кем? ("Әни"...).

2. ***Дидиктик уен "Кем юк?"*** *(II вариант)*

(Лексика шул ук).Уен шул ук рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче бер рәсемне алып куя. Баладан сорый: "Кем юк?" ("Әби"...)

Уенны интерактив тактада да, бала белән бала арасында диалог формасында да үткәрергә була)

3. ***Дидактик уен "Кәрзиндә нәрсә бар?"***

(Лексика: ипи, алма, сөт, чәй)

Уен эчтәлеге: Мияу кәрзин белән ашамлыклар алып килгән. Мияу ашамлык муляжларына күрсәтә, исемен сорый: "Бу нәрсә?" ("Алма"...)

4. ***Дидактик уен "Нәрсә юк?"***

Мияу бер ашамлык муляжын яшереп куя: "Нәрсә юк?". Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. ("Алма"...) Уенны рәсемнәр кулланып та үткәреп була.

5. ***Дидактик уен "Мин әйтәм, син күрсәт һәм әйт"***

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай; куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи, ипи, алма, сөт, чәй).

Уен эчтәлеге: Балага уенчык яисә уенчык рәсемнәре бирелә. Бала, тәрбияче әйткән уенчыкны яисә уенчык рәсемен табып күсәтергә һәм исемен кабатлап әйтергә тиеш.

6. ***Дидактик уен "Исемен әйтсәң бирәм"***

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)

Уен эчтәлеге: Тәрбияче өстәлендә уенчыклар яисә рәсемнәр. Тәрбияче балага уенчыкны(рәсемне) күрсәтә, сорый: "Бу нәрсә?"- "Алма"... ; "Бу кем?"-"Әти"... Бала уенчык исемен дөрес әйтсә аңа уенчыклар, яисә таратма рәсемнәр бирелә.

7. ***Дидактик уен "Серле янчык"***

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)

Уен эчтәлеге: Балага уенчыклар күрсәтелә, исемнәрен әйтеп янчыкка салына. Бала янчыктагы уенчыкны капшап исемен әйтә, алып күрсәтә.

8. ***Дидактик уен "Әйе-юк"***

Сүзнең дөрес үзләштерелүен тикшерү йөзеннән (аңлап яки аңламыйча әйтү) төрле вариантта сораулар бирелә: "Бу нәрсә?" - "Аю"...; "Бу аю?" - "Әйе, аю"...; "Бу куян?" - "Юк, песи"...
Югары балл (2.7-3) — сүз байлыгы җитәрлек, уенчык, әйберләрне үзлектән, аңлап дөрес күрсәтә, исемнәрен әйтә.
Уртача балл (2-2,6) - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.
Уртачадан түбән балл (1-2) - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану ("исәнме", "сау бул", "рәхмәт").
Ситуатив күнегүләр:

а) Ситуатив күнегү "Куян аюга кунакка килә". Ул ишектән кергәндә аюга нәрсә әйтә? (Ничек исәнләшә?), "Исәнме аю".

б) Ситуатив күнегү "Куян аюда кунакта булды". Ишектән чыгып киткәндә куян аю белән ничек саубуллаша? (Нәрсә әйтә?) "Сау бул, аю".

в) Уен ситуациясе "Кунак сыйлау". Акбайда (Мияуда) кунакта.

Тәрбияче Акбай (Мияу) ролендә. Ул баланы, ашамлык, җиләк-җимеш (алма, груша, банан һ.б.) муляжлары белән "сыйлый". Тәрбияче баланың "рәхмәт" әйтә белүен билгели.

г) Уен ситуациясе "Дустыңны сыйла". Балаларны парлаштырып бер-берсен сыйларга тәкъдим итү. Рәхмәт әйтә белүләрен билгеләү.

д) Ситуатив күнегү "Акбайга ("Мияуга", "Курчакка", "Дустына") уенчык бүләк ит".

Югары балл (2,7-3) - бала ситуацияләрдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2.6) - тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән (1-2) - аңлый, сорауга җавапны русча әйтә.

3. Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч).
1. Сүзле уен "Мин әйтәм - син эшлә" ("Командир").
2. Сүзле уен "Шаян уенчыклар" (Уен баланың боерыкларны аңлы рәвештә үтәвен тикшерү өчен бирелә. Уенның эчтәлеге: Тәрбияче уенчыкка боерык бирә, мәсәлән: Утыр! Ә уенчык "ашый" башлый. Бала боерыкны дөрес итеп үтәп күрсәтә).
Югары дәрәҗә (2,7-3) - бала боерыкны аңлап, дөрес үти.

Уртача дәрәҗә (2-2,6) - ялгыша.

<u>Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2)</u> - татарча аңламый, боерыкларны үтәми.

4.Тирә-юньдәге предметларның сыйфат билгеләрен, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.

1. ***<u>Дидактик уен "Уенчык нинди?" (зур, кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур).</u>***

Уен эчтәлеге: зур-кечкенә уенчыклар күрсәтелә. Тәрбиячегең "Нинди?" соравына бала уенчыкның исемен сыйфат билгесе белән әйтергә тиеш.

-Нинди курчак? - Зур (кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур) курчак.

Эш дәфтәрендәге 11 нче биремне кулланып була.

2. ***<u>Дидактик уен "Тап, күрсәт һәм әйт"</u> (чиста, пычрак).***

Комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче әйткән рәсемне бала табып күрсәтә, әйтә.("Чиста туп", "Пычрак аю"...).

Эш дәфтәрендәге 13 нче биремне кулланып була.

3. ***<u>Дидактик уен "Курчакка бүләк".</u>***

Тәрбияче зур курчакка- зур туп, кечкенә курчакка- кечкенә туп бүләк итәргә куша. “ Мә, зур туп ", “Мә, кечкенә туп".

4. ***<u>Дидактик уен "Дөрес сана".</u>***

Санау күнекмәләрен билгеләү (1-5 кадәр). Тәрбияче уенчыклар, муляжлар санарга тәкъдим итә. Төркемдәге балаларны да санарга була. "Ничә малай?", "Ничә кыз?".

5. ***<u>Дидактик уен "Ничә?".</u>***

Санау күнекмәләрен тикшерү өчен шулай ук, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне дә кулланып була.

- Ничә туп? - Биш туп.

<u>Югары дәрәҗә (2,7-3)</u> - әйберләрнең сыйфат билгеләрен, күләмен исем белән кушып дөрес әйтә.

<u>Уртача дәрәҗә (2-2.6)</u> - 1-2 билгесен әйтә.

<u>Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2)</u> - әйберләрнең билгеләрен, күләмен рус телендә әйтә.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау).

1. <u>Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз".</u>

"Син кем?" соравына аңлап җавап бирүе билгеләнә. К нам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться: -Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля (Коля). -Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай (әйе, мин кыз).

2. <u>Уен ситуациясе "Кунак каршылыйбыз ".</u>

а) Тәрбияче: К нам идут гости.

Спроси. "Кто там?". "Кем анда?" - Мин әби (бабай).

"Позови бабушку (дедушку)". - Әби (бабай) кил монда.

"Поздоровайся с бабушкой (дедушкой)" - Исәнме, әби (бабай).

"Спроси у бабушки (дедушки) как дела?" - Әби (бабай) хәлләр ничек? - Әйбәт, рәхмәт.

"Предложи бабушке (дедушке) сесть". - Әби (бабай) утыр.

"Предложи бабушке (дедушке) пить чай" - Мә, чәй, эч.

Скажи: "До свидания!" Сау бул, әби! (бабай).

б) Балага "кунак" белән исәнләшергә, хәлен сорарга, чакырып утыртырга, сыйларга ("аша,эч") һәм саубуллашырга тәкъдим ителә.

Эш дәфтәрендәге 3 нче биремне кулланып була**.**

1. <u>Уен ситуациясе "Кунакларны сыйла".</u>

Угости Акбай хлебом, Мияу молоком.

-Мә, Акбай ипи, аша. - Рәхмәт.

-Мә, Мияу сөт, эч. - Рәхмәт.

Эш дәфтәрендәге 16 нчы биремне кулланып була**.**

2. <u>Уен ситуациясе "Бер - береңне сыйла</u> ***<u>"</u>***.

(Ашамлык муляжлары кулланып)

"Угости яблоком".

- Мә, алма, аша. - Рәхмәт.

"Спроси, яблоко вкусное?"

- Алма тәмле? - Әйе, тәмле.

Эш дәфтәрендәге 6 нчы биремне кулланып була**.**

3. ***Уен ситуациясе "Уенчыклар илендә"***

1 . Ты пришел в магазин игрушек. Попроси игрушку, которая тебе нравится.

-Куян бир (әле).- Рәхмәт.

2. Предложи поиграть с игрушкой.

- Мә, туп, уйна. - Рәхмәт.

3. Позови друга, предложи помыть игрушку.

-Коля, кил монда. - Мә, туп, ю.

4. Поменяйтесь игрушками. Попроси у друга игрушку, предложи ему свою .

- Коля, туп бир - Мә, туп.

- Рәхмәт.

Югары дәрәҗә (2,7-3) - аралаша, сөйләм күнекмәләрен актив куллана.

Уртача дәрәҗә (2-2,6) - тәрбияче ярдәмендә аралаша.

Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2) - аңлый, русча җавап бирә

Уку елы ахырында зурлар, уку елы башында мәктәпкә әзерлек төркеме балаларының

“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

<table>
<tr><td rowspan="3">№</td><td rowspan="3">Баланың исеме, фамилиясе</td><td colspan="5">Биремнәр</td><td>Нәтиҗә</td></tr>
<tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>баллар</td></tr>
<tr><td>“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә</td><td>Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”. “исәнмесез”, “ сау булыгыз”)</td><td>Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал)</td><td>Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)</td><td>Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)</td><td></td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Коля</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Оля...</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Нәтиҗәләрне билгеләү	
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.
(Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1. ***Дидактик уен “Бу нәрсә?”***

(Лексика: аш, ботка, сөт, кашык, тәлинкә, чынаяк).
Уен эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

- Бу нәрсә? (“Аш”...)

2. ***<u>Дидактик уен “Кәрзиндә нәрсә бар?”</u>***

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).
Уен эчтәлеге: Куян кәрзин белән яшелчәләр һәм җиләк-җимеш алып килгән. Куян сорый: “Нәрсә бар?” (“Кәбестә”...)

3. ***<u>Дидактик уен “Нәрсә юк?”.</u>***

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).
Куян бер яшелчә муляжын яшереп куя: “Нәрсә юк?”. Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4. ***<u>Дидактик уен “Дөресен әйт”.</u>***

(Лексика: күлмәк, чалбар, сарафан, өстәл, урындык, карават).
Уен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрнең исемен атый һәм күрсәтә.

<u>Югары балл (2.7-3)</u> — сүз байлыгы җитәрлек, яшелчәләр, савыт-сабалар, киемнәр, өй җиһазлары атамаларын аңлап дөрес күрсәтә, исемнәрен әйтә һәм куелган сорауларга җавап бирә.
<u>Уртача балл (2-2,6)</u> - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.
<u>Уртачадан түбән балл (1-2)</u> - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану (“Исәнме”, “Сау бул”, “Рәхмәт”, “Исәнмесез”, “ Сау булыгыз”).

Ситуатив күнегүләр (уртанчылар төркемендәге ягымлы сүзләр бүлеген кара):

а) Поздоровайся с Акбаем.
б) Спроси как дела у Акбая.
в) Скажи спасибо Акбаю. Спроси как дела.
г) Попрощайся с Акбаем.
д) Поздоровайся с воспитателем, Мияу и Акбай.
е) Попрощайся с воспитателем, Мияу и Акбай.
<u>Югары балл (2.7-3)</u> — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.
<u>Уртача балл (2-2,6)</u> – уен ситуацияләрен тәрбияче ярдәмендә төзи.
<u>Уртачадан түбән балл (1-2)</u> – аңлый, җавап бирә алмый.

3. Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал).

Балаларның боерыкларны бирә белү күнекмәләрен тикшерү. Балалар бер-берсенә боерык бирәләр. Саша, аша! – Саша ашау хәрәкәтләре күрсәтә. Алга таба Саша үзе башка балага боерык бирә һәм шундый тәртиптә дәвам ителә.
(Лексика: кил, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал).

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – 8-9 сүз.

<u>Уртача балл (2-2.6)</u> – 5-6 сүз.

<u>Уртачадан түбән (1-2)</u> – 1-2 сүз.

4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

<u>1. Сюжетлы-рольле уен “Кибет”</u>

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куя белүләрен максат итеп куясың. Уен яшелчә, киемнәр, савыт-саба, өй җиһазлары рәсемнәре кулланып үткәрелә.

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

<u>2. Дидактик уен “Нинди?”.</u>

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.

Әйберләрне билгесен ачыклау өчен бирелә торган сораугa аңлап җавап бирү һәм ул сорауларны үзлектән куя белү.

(Лексика: нинди? кызыл, сары, яшел, зәңгәр).

3. *<u>Дидактик уен “Ничә?”.</u>*

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

*4. **<u>Дидактик уен “Дөрес сана”.</u>***

Тәрбияче уенчыклар, муляжлар, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне санарга тәкъдим итә. Балалар бер-берсенә сорау бирәләр һәм җавап бирәләр. Шулай ук, сорауны тәрбияче үзе дә бирә ала. *“Ничә...?”*.

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – диалогта 3 сорауны да аңлап куллана**.**

<u>Уртача балл (2-2.6)</u> – диалогта 2 сорауны аңлап куллана**.**

<u>Уртачадан түбән (1-2)</u> – диалогта 1 сорауны аңлап куллана**.**

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау).

1. <u>Уен ситуациясе “Әйдәгез танышабыз”.</u>

“Син кем?” соравына аңлап җавап бирүе билгеләнә.

К вам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться:

- Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля яки Коля).
- Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай).

2. ***<u>Уен ситуациясе “Кунак каршылыйбыз”.</u>***

а)Тәрбияче:

- К нам идут гости. Спроси. “Кто там?”. “Кем анда?”
- Мин Акбай.
- Позови Акбая.
- Акбай, кил монда.

б)У Акбая сегодня день рождение. Подари свою игрушку

- Акбай, мә кызыл туп.
- Рәхмәт.

в) Угости гостей супом или кашей.

- Мә, аш (ботка) (аша).

г)Что бы сьесть угощение попроси ложку.

- Кашык бир.
- Нинди кашык?
- Зур, матур, зәңгәр кашык.
- Рәхмәт.

3. ***<u>Уен ситуациясе “Кибеттә”.</u>***

Бала белән бала аралашуы тикшерелә.

- Исәнме! Хәлләр ничек?
- Әйбәт, рәхмәт.
- Аю бир.
- Нинди аю?
- Зур аю, чиста аю, матур аю.
- Ничә?
- Ике аю.
- Мә, ике аю.
- Рәхмәт.
- Сау бул.

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

<u>Уртача балл (2-2.6)</u> – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

<u>Уртачадан түбән (1-2)</u> – аңлый, русча җавап бирә.

Уку елы ахырында мәктәпкә әзерлек төркеме балаларының
“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

№	Баланың исеме, фамилиясе	**Биремнәр**					**Нәтиҗә**
		1	**2**	**3**	**4**	**5**	**баллар**
		“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “исәнмесез”, “сау бул”, “сау булыгыз”, “рәхмәт”, “зур рәхмәт”, “хәерле көн”,“хәлләр ничек?”, “әйбәт”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал, бие, жырла, йөгер, йокла)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау куя белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)	
1.	Коля						
2.	Оля						

Нәтиҗәләрне билгеләү	
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

1.“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.
(Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1. ***Дидактик уен “Бу нәрсә?”***

(Лексика: тычкан, бүре, төлке, керпе, тавык, әтәч, үрдәк, аю).
Уен эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

- Бу нәрсә? (“бүре”...)

2. ***Дидактик уен “Портфельдә нәрсә бар?”***

(Лексика: китап, дәфтәр, рәсем, мәктәп).
Уен эчтәлеге: Тәрбияче портфельдән рәсемнәр яки предмет алып күрсәтә, исемен сорый:
-Портфельдә нәрсә бар?- (“Дәфтәр бар”...)

3. ***Дидактик уен “Портфельдә нәрсә юк?”***

Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4. ***Дидактик уен “Дөресен әйт”***

(Лексика: чәк- чәк, өчпочмак, бәрәңге, аш, ботка, су).
Уен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрне атый.
Югары балл (2.7-3) — 10-14 сүз.
Уртача балл (2-2,6) – 7-9 сүз.
Уртачадан түбән балл (1-2) – 1-6 сүз.

2. Ягымлы сүзләр куллану
(“Исәнме”, “Исәнмесез”, “Сау бул”, “Сау булыгыз”, “Рәхмәт”, “Зур рәхмәт”, “Хәерле көн”,“Хәлләр ничек?”, “Әйбәт”)

Ситуатив күнегү:

Телефоннан сөйләшү.
Эш дәфтәрендәге 1 нче биремне кулланып була**.**
Югары балл (2,7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.
Уртача балл (2-2,6) – тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.
Уртачадан түбән балл (1-2) – аңлый, сорауларга җавапны русча бирә.

3. Боерыкны бирә белү.
(Лексика: кил монда, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал, йөгер, бие, җырла, йокла).
<u>Дидактик уен: “Командир”</u>
Эш дәфтәрендәге 9 нчы биремне кулланып була**.**
Бер бала икенче балага боерык бирә. Мәсәлән:
-Коля, сикер! (Коля сикереп күрсәтә).
-Коля, син нишлисең?(Колядан сорый) – Мин сикерәм.
-Коля нишли? (Башка баладан сорый) – Коля сикерә.
<u>Югары балл (2,7-3)</u> — 11-13 сүз белән боерык бирә, син нишлисең, нишли сорауларын бирә белә.
<u>Уртача балл (2-2,6)</u> – бары боерык бирә, сорауларны куя алмый.
<u>Уртачадан түбән балл (1-2)</u> – 1-5 сүз белән боерык бирә, сорауларны русча әйтә.

4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү.

(Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)

<u>1. Уен ситуацияләре:</u>
а) “Кибет” (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)
б) “Телефоннан сөйләшү” (Кая барасың? Син нишлисең?)
в) “Танышу” (Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли?)
2. <u>Сюжетлы-рольле уен “Кибет”</u>
Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куллана белүләре тикшерелә.Уен яшелчә, киемнәр, савыт-саба, өй җиһазлары, йорт кошлары, уенчык рәсемнәре кулланып үткәрелә.
(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).
2. <u>Дидактик уен “Нинди?”.</u>
Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.
(Лексика: кызыл, сары, яшел, зәңгәр, ак, кара).
3. ***<u>Дидактик уен “Сана”.</u>***

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – сорауларны аңлап куллана**.**

<u>Уртача балл (2-2,6)</u> – аңлый, тәрбияче ярдәме белән куллана**.**

<u>Уртачадан түбән (1-2)</u> – русча җавап бирә.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)

1. <u>Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз"</u>
- Исәнмесез. Син кем? - (Мин Оля яки Коля).
- Мин кыз. Син кыз? - (Юк, мин малай).
- Сиңа ничә яшь?- (6 (7) яшь).

2. <u>Уен ситуациясе "Телефоннан сөйләшү".(диалогны сан, сыйфат, күләм берәмлеге кертеп баетырга була)</u>
- Исәнме. Хәлләр ничек?
- Әйбәт.
- Нишлисең?
- Мин уйныйм. Син нишлисең?
- Мин ашыйм.
- Нәрсә?
- Алма ашыйм.
- Алма тәмле(ме)?
- Әйе, алма тәмле.
- Сау бул.

3. ***<u>Уен ситуациясе "Кая барасың?"</u>*** (*мәктәп, кафе, цирк һ.б.*)
- Исәнме! Хәлләр ничек?
- Әйбәт, рәхмәт.
- Кая барасың?
- Кафега барам.
- Кафеда нәрсә бар?
- (ашамлыклар атарга мөмкин)
- Саша нишли?

- Саша бәрәңге ашый.

4.***<u>Ситуатив күнегү.</u>***

а) Син нишлисең?

- Мин биим (утырам, сикерәм, ашыйм, эчәм, уйныйм, йөгерәм, җырлыйм, йоклыйм).

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

<u>Уртача балл (2-2.6)</u> – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

<u>Уртачадан түбән (1-2)</u> – аңлый, русча җавап бирә

2 нче кушымта

Укыту чаралары исемлеге :

1. Рус балаларын татар теленә өйрәтү буенча Комплект (укыту-методик әсбаплар, эш дәфтәрләре, дәресләргә күрсәтмә материал, балаларга татар телендә уку өчен сәнгать әсәрләре җыентыгы, анимацион сюжетлар);
2. мәктәпкәчә белем бирүнең төп гомуми белем бирү программасы структурасына карата Федераль дәүләт таләпләре нигезендә Мәктәпкәчә белем бирүнең төп гомуми белем бирү программасы (татар һәм рус телләрендә);

Балаларны татар теленә өйрәтүнең тел киңлеген заманча дәрәҗәдә оештыруны тәэмин итү өчен яңа буын мультимедиа ресурслары эшләнде:

• Татар язучыларының татар телендәге әсәрләре буенча яңа мультфильмнар ("Татармультфильм" берләшмәсе);

* Татар теленә тәрҗемә ителгән "Союзмультфильм" студиясенең 8 мультфильмы;

* Луиза Батыр-Болгари әсәрләре буенча 3 CD дискта (Африка хикмәтләре", "хәрефле шакмаклар", "бииләр итек-читәкләр")музыкаль әкиятләр һәм балалар җырлары;;

• 3 яшьтән 7 яшькә кадәрге балалар өчен "Шома бас" татар халык бию көйләренең аудиоязмалары, CD-дискта.

Баланың иҗади һәм социаль-шәхси үсеше, татар телен, милли гореф-гадәтләрен һәм мәдәниятен өйрәнүгә кызыксыну формалаштыру максатыннан эшләнгән:

* Мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен "Әкият иленә" ("Әкиятләр дөньясында") татар телендә телевизион тапшырулар циклы.

• Тәрбияче өчен методик кулланма. Эш дәфтәрләре. 4 - 5 яшьлек балалар өчен "Татарча сөйләшәбез" күрсәтмә материалы (авт. Зарипова З. М.);

* Эш дәфтәренә методик кулланма. ""Раз словечко, два словечко..." Татар теленә кызыклы өйрәтү.

* Мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен "Балачак аланы"исемле сәнгать әсәрләре җыентыгы.

* Дәресләргә аудио кушымталар;

• Бакча балалары бию койлэре "Шома бас";

• "Союзмультфильм" берләшмәсенең татар теленә тәрҗемә ителгән 8 мультипликацион фильмыннан җыентык.

* 3 CD-Луиза Батыр-Болгари дискы:

• Татар телендә музыкаль әкиятләр:" Сертотмас урдэк", "Бардым кулгэ салдым кармак...";

• "Биилэр итек-читеклэр";бию көйләре;

Файдаланылган әдәбият:

Борһанова Р. А., Юсупов Ф. Ф. Балалар бакчасында татар теле өйрәтү программасы. Татарстан Республикасы Мәгариф министрлыгы тарафыннан расланган. – Казан: РИЦ «Школа», 2004.

Зарипова З.М. Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү программасы. «Идел-Пресс», 2013.

Зарипова З.М “Татарча сөйләшәбез”. 4-5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2011

Зарипова З.М. “Татарча сөйләшәбез”. 5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2012

Зарипова З.М. “Татарча сөйләшәбез”. 6-7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Татарстан китап нәшрияты», 2012

Иванова Л. Ф. Программа обучения английскому языку в дошкольном образовательном учреждении Республики Татарстан “First Steps in English”. – Казань, 2011.

Л. С. Выготский, П. Я. Гальперин, В. В. Давыдов,

Е. А. Пассов “Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению”. - Москва, 1989.

Тавышлы күрсәтмәлелек

Зарипова З.М. “Минем өем” проеты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012

Зарипова З.М. “Уйный- уйный үсәбез” проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012

Зарипова З.М. “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар”, проекты буенча 6-7 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012

Зарипова З.М. “Минем өем” проекты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. “Аксу” компаниясе, 2012

Зарипова З.М. “Уйный- уйный үсәбез” проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. “Аксу” компаниясе, 2011

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

Сертификат: 0087A0B217414A40FE0BE3A1474CAE00E3
Владелец: Захарова Ольга Рудольфовна
Действителен: с 28.12.2023 до 22.03.2025